

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Сумська філія ХНУВС
Кафедра юридичних дисциплін**

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни
«Міжнародно-правові стандарти правоохоронної діяльності»
обов'язкових компонент освітньої програми
другого (магістерського) рівня вищої освіти

262 Правоохоронна діяльність (правоохоронна діяльність)

за темою - «Міжнародна правоохоронна сфера як напрям
діяльності ООН. Поліція ООН»

Харків 2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 25.08.20 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
ХНУВС
Протокол від 21.08.20 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 25.08.20 № 4

Розглянуто на засіданні кафедри юридичних дисциплін Сумської
ХНВУВС (протокол від 21.08.20 № 1)

Розробники:

1. Директор Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор Лукаш С. С.
2. Старший викладач кафедри юридичних дисциплін Лубенець С. А.

Рецензент:

Завідувач кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4
Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент Марчук М. І.

План лекцій:

1. Роль головних органів ООН у міжнародній правоохоронній діяльності.
2. Програма ООН у галузі попередження злочинності і кримінального правосуддя.
3. Спеціалізовані установи ООН у вирішенні питань міжнародної правоохоронної діяльності.
4. Поліція ООН як провідний суб'єкт правоохоронної діяльності.
5. Загальні принципи діяльності поліції ООН. Структурні елементи Поліції ООН.
6. Основні форми діяльності по підтриманню міжнародного миру і безпеки.

Рекомендована література:

Основна:

1. Буромєнський М.В. Міжнародне право: навч. посіб. Київ, 2006. 336 с.
2. Матвієнко В.М. Україна в міжнародних організаціях. Історія та сучасність: навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київ. ун-т», 2014. 287 с.
3. Міжнародні організації: навч. посіб. / О.С. Кучик, І.Р. Суховерхов, А.Б. Стельмах та ін. Київ, 2007. 749 с.
4. Міжнародні організації: навч. посібник / В.В. Ковалевський, Ю.Г. Козак, С.Г. Грищенко та ін. Київ, 2003. 288 с.
5. Статут Організації Об'єднаних націй року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
6. Управление Гражданской полицией ООН: монография / под общ. ред. А.М. Бандурки. Харьков: Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2003. 425 с.
7. Управление миротворчою правоохоронною діяльністю: глосарій / Уклад. О.О. Теличкін; за заг. ред. О.М. Бандурки. Харків: Основа, 2002. 120 с.

Допоміжна:

1. Білоцький С.Д. Міжнародно-правове регулювання співробітництва регіональних організацій колективної безпеки з ООН (на прикладі миротворчих операцій НАТО в Південно-Східній Європі): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.11. Київ, 2008. 18 с.
2. Войцховський А.В. Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю як пріоритетний напрямок зовнішньої політики України. Право і безпека. Випуск № 3 (35). 2010. С. 10-15.
3. Войцховський А.В. Міжнародне співробітництво у боротьбі з кіберзлочинністю. Право і безпека. 2011. № 4. С. 107-112.
4. Войцховський А.В. Поліція ООН як організаційна форма міжнародної правоохоронної діяльності. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Право. Випуск 1 (3)/2008. С.85-90.
5. Гаврилюк В.І. Актуальні аспекти міжнародного співробітництва органів внутрішніх справ України в напрямку протидії торгівлі людьми. Київ: Цифра, 2007. 171 с.
6. Грачова В.В. Роль Ради Безпеки ООН та Генеральної Асамблеї ООН у забезпеченні міжнародно-правового регулювання боротьби з тероризмом. Часопис Київського університету права. 2013. № 4. С. 359-364.
7. Дрьомін В.М., Зелінська Н.А. Механізми інтернаціоналізації злочинності та сучасні проблеми протидії. Актуальні проблеми держави і права. Вип. 57. 2011. С. 23-33.
8. Заросло В. О. Історичні аспекти міжнародного миротворчого руху та участі працівників органів внутрішніх справ України в міжнародних миротворчих місіях і можливість його розвитку. // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки» // № 2 (2), 2017. С. 66-69.
9. Іваньков О.І. Міжнародні стандарти Організації Об'єднаних Націй щодо поводження із засудженими та ув'язненими. Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. 2012. № 1. С. 100-105.
10. Калиновський О.В. Особливості взаємодії органів внутрішніх справ України та іноземних держав щодо розшуку підозрюваних (обвинувачених). Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2013. № 2. С. 18-26.
11. Карлов О.Н. Використання можливостей міжнародних поліцейських організацій у розшуку злочинців: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2011. 20 с.
12. Обушенко О.М. Правові засади міжнародного співробітництва у кримінальній процесуальній та оперативно-розшуковій діяльності в сучасних умовах. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2014. № 11. С. 128-136.

1. Роль головних органів ООН у міжнародній правоохоронній діяльності.

Питаннями правоохоронної діяльності займаються багато міжурядових організацій - як універсального, так і регіонального характеру. Причому співробітництво в рамках міжнародних органів і організацій (інституційний механізм) є більш високою ступінню співробітництва держав у розглянутій області, важливим доповненням договірних зв'язків і відображає потреби членів світового співтовариства у відносно постійних формах координації своїх зусиль.

Особливий інтерес представляє співробітництво держав у правоохоронній діяльності в рамках універсальних міжурядових організацій, які поєднують майже всі держави світу. Прийняті в цих організаціях рішення звичайно сприймаються як позиція світового співтовариства.

Найбільш важливе місце в системі міжнародної правоохоронної діяльності, особливо в галузі міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю займає Організація Об'єднаних Націй - універсальна як по числу держав-членів, так і по сфері компетенції міжурядова організація. У ст. 1 Статуту Організації Об'єднаних Націй однієї з її цілей проголошується здійснення міжнародного співробітництва «у вирішенні міжнародних проблем економічного, соціального, культурного і гуманітарного характеру». До соціальної і гуманітарної діяльності ООН відносяться і питання попередження злочинності, боротьби з нею і поводження з правопорушниками. Як організація, яка представляє практично все світове співтовариство, ООН узяла на себе відповідальність за розгляд питань про попередження злочинності (резолюція 415 Генеральної Асамблеї ООН від 1 грудня 1950 року), а також за розвиток і зміцнення міжнародного співробітництва в цій галузі (резолюція 3012 Генеральної Асамблеї ООН від 18 грудня 1972 року).

Питання попередження злочинності, боротьби з нею і поводження з правопорушниками розглядаються багатьма органами Організації Об'єднаних Націй, насамперед такими її головними органами, як Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Економічна і Соціальна Рада.

Рада Безпеки ООН неодноразово збиралася для обговорення питань щодо протидії транснаціональній злочинності (про злочини в сфері безпеки цивільної авіації, морського судноплавства, про захоплення заручників і т.п.). Багато питань про злочинність і поводження з правопорушниками розглядаються на чергових щорічних сесіях Генеральної Асамблеї ООН, особливо в останні роки. Вперше в історії Організації Об'єднаних Націй обговоренню однієї з проблем боротьби зі злочинністю - припинення незаконного виробництва й обороту наркотиків і зловживання ними - була присвячена спеціальна сесія Генеральної Асамблеї, проведена в лютому 1990 року. Розгляд питань боротьби зі злочинністю і дотримання прав людини при відправленні кримінального правосуддя займає значне місце в діяльності Економічної і Соціальної Ради ООН.

Значна роль Організації Об'єднаних Націй у розробці міжнародно-правових основ співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю, а також у сприянні прогресивному розвитку національного законодавства держав-членів. У рамках цієї організації були

підготовлені багато універсальних договорів з питань боротьби з окремими видами злочинів, а також міжнародні стандарти, принципи і норми в галузі кримінального правосуддя, у тому числі прав людини. При цьому необхідно чітко розмежування прийнятих при сприянні чи в рамках ООН міжнародних документів у цій галузі по їхній обов'язковості, що визначає і механізм їхнього виконання (імплементация) як на міжнародному, так і на національному рівні. По-перше, це міжнародні договори, тобто акти юридично обов'язкові для держав-учасників (наприклад, Міжнародний пакт про цивільні і політичні права від 1966 року; Конвенція проти катувань й інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих достоїнство видів поводження і покарання; Конвенція про права дитини). І, по-друге, документи рекомендаційного характеру, які не мають юридичної сили і прийняті з метою сприяння розвитку внутрішнього законодавства і практики держав-членів ООН у галузі охорони правопорядку (наприклад, Мінімальні стандартні правила поводження з ув'язненими від 1955 року і Прогнози ефективного виконання правил від 1984 року; Кодекс поведінки посадових осіб з підтримки правопорядку від 1979 року і Керівні принципи для ефективного виконання Кодексу від 1989 року; Міри, що гарантують захист прав тих, хто засуджений до страти від 1984 року).

В останні роки в рамках Організації Об'єднаних Націй з метою сприяння розвитку міждержавного співробітництва в боротьбі зі злочинністю і визначеній уніфікації міжнародно-правового регулювання деяких питань такого співробітництва підготовлено ряд типових договорів (Типовий договір про видачу від 1990 року; Типовий договір про взаємну допомогу в галузі кримінального правосуддя від 1990 року; Типовий договір про передачу кримінального судочинства від 1990 року).

2. Програма ООН у галузі попередження злочинності і кримінального правосуддя.

В Організації Об'єднаних Націй існує також спеціальний механізм розгляду проблем боротьби зі злочинністю. Відповідно до резолюції 46/152 Генеральної Асамблеї ООН від 18 грудня 1991 року, була проведена корінна реорганізація діяльності організації в розглянутій сфері і, зокрема, заснована Програма ООН у галузі попередження злочинності і кримінального правосуддя, яка значно зміцнила можливості світової спільноти в протидії злочинності як глобальній небезпеці. Програма поєднує діяльність Комісії з попередження злочинності і кримінального правосуддя, інститутів ООН по попередженню злочинності і поводженню з правопорушниками, мережі призначуваних урядами національних кореспондентів у галузі попередження злочинності і кримінального правосуддя, Глобальної інформаційної мережі з питань злочинності і кримінального правосуддя і конгресів ООН з попередження злочинності і поводження з правопорушниками.

Завданням Програми є надання допомоги у вирішенні потреб міжнародного співтовариства в галузі попередження злочинності і кримінального правосуддя, а також надання своєчасної практичної допомоги державам у вирішенні проблем протидії як національній, так і транснаціональній злочинності. Загальні цілі Програми визначаються в наступному:

- попередження злочинності всередині держав, у тому числі транснаціональної злочинності;
- боротьба зі злочинністю як на національному, так і на міжнародному рівнях;
- активізація регіонального і глобального співробітництва в галузі попередження злочинності і кримінального правосуддя, а також боротьба з транснаціональною злочинністю;
- об'єднання і згуртування зусиль держав-членів ООН у попередженні транснаціональної злочинності і боротьби з нею;
- більш дієче й ефективне відправлення правосуддя при належній повазі прав усіх осіб, які зіткнулися зі злочинністю, і всіх тих, хто має відношення до системи кримінального правосуддя;
- сприяння дотриманню найвищих стандартів справедливості, гуманності, правосуддя і професійної поведінки.

Організація Об'єднаних Націй бере участь безпосередньо або діє як координатор чи посередник: при проведенні наукових досліджень і розробок на національному, регіональному і глобальному рівнях з конкретних проблем; у складанні регулярних (раз у два роки) оглядів для оцінки тенденцій злочинності, а також нововведень у функціонуванні систем кримінального правосуддя й у стратегіях попередження злочинності; при обміні інформацією і поширенні серед держав інформації з відповідного питання, особливо в зв'язку з новаторськими заходами і результатами, отриманими при їхньому застосуванні; в підготовці кадрів і підвищенні кваліфікації персоналу, а також при наданні технічної допомоги (наприклад, надання стипендій, ознайомлювальні поїздки, консультації, проведення семінарів, демонстраційних і експериментальних проектів).

Розглянемо діяльність окремих елементів Програми ООН.

Комісія з попередження злочинності і кримінального правосуддя створена в 1992 році як функціональна комісія Економічної і Соціальної Ради ООН. Комісія складається з 40 держав-членів, які обираються Радою на три роки, і проводить щорічні сесії тривалістю не більш 10 днів.

Комісія виконує наступні функції:

- 1) розробка керівних принципів для ООН у галузі попередження злочинності і кримінального правосуддя;
- 2) розробка, контроль і огляд процесу виконання програми роботи на основі системи середньострокового планування і відповідно до встановлених принципів пріоритетності;
- 3) сприяння і допомога в координуванні заходів інститутів ООН з попередженню злочинності і поводженню з правопорушниками;
- 4) мобілізація підтримки Програми з боку держав-членів;
- 5) підготовка до конгресів ООН і розгляд пропозицій, які представляються ними, про включення окремих питань у свою програму роботи.

Вона розробляє міжнародну політику й координує дії із запобігання злочинності й кримінального правосуддя. Результатом діяльності Комісії є концептуальні положення, які приймаються конгресами ООН із запобігання злочинності й поводження з правопорушниками.

Конгреси ООН по попередженню злочинності і поводженню з правопорушниками проводяться раз у п'ять років, починаючи з 1955 року, і як консультативний орган Програми являють собою форум для обміну думками між державами, міжурядовими і неурядовими організаціями й окремими експертами, які представляють різні спеціальності й області знань, обміну досвідом у галузі наукових досліджень, розробки програм, виявлення нових тенденцій і проблем у галузі попередження злочинності і кримінального правосуддя, представлення рекомендацій і зауважень з окремих питань, які передаються Комісії, а також пропозицій для розгляду Комісією в зв'язку з можливими темами для включення в програму роботи.

Конгреси ООН із запобігання злочинності скликаються відповідно до п. «f» додатку до Резолюції 415(V) Генеральної Асамблеї від 1 грудня 1950 р., у якій передбачено скликання міжнародного конгресу в цій сфері через кожні п'ять років, а також відповідно до резолюцій № 46/152 від 18 грудня 1991 р., № 56/119 від 19 грудня 2001 р., № 57/170 від 18 грудня 2002 р., № 58/138 від 22 грудня 2003 р. і № 59/151 від 20 грудня 2004 р.

На конгресах розглядається широке коло тем, які є важливим чинником міжнародних зусиль із запобігання злочинності й кримінального правосуддя, впливаючи на національну політику й професійну практику. Будучи глобальним форумом, конгреси сприяють обміну інформацією й найефективнішими видами практики між державами й фахівцями, які працюють у цій сфері. Їхня загальна мета полягає в сприянні розвитку ефективної політики у сфері попередження злочинності й розробці заходів щодо забезпечення кримінального правосуддя у всьому світі. Конгреси з питань злочинності проходили в різних частинах світу: 1960 р. – Лондон (Сполучене Королівство); 1965 р. – Стокгольм (Швеція); 1970 р. – Кіото (Японія); 1975 р. – Женева (Швейцарія); 1980 р. – Каракас (Венесуела); 1985 р. – Мілан (Італія); 1990 р. – Гавана (Куба); 1995 р. – Каїр (Єгипет); 2000 р. – Відень (Австрія); 2005 р. – Бангкок (Таїланд); 2010 р. – Сальвадор (Бразилія).

До порядку денного конгресів звичайно відноситься досить широке коло питань, по яких приймаються резолюції, які мають рекомендаційний характер.

До інститутів ООН по попередженню злочинності і поведженню з правопорушниками відносяться Міжрегіональний науково-дослідний інститут ООН з питань злочинності і правосуддя (ЮНІКРІ), і регіональні інститути: Азіатський і далекосхідний інститут ООН з попередження злочинності і поведженню з правопорушниками (ЮНАФЕІ) у Футо (Японія); Латиноамериканський інститут з попередження злочинності і поведженню з правопорушниками (ІЛАНУД) у Хосе (Коста-Ріка); Хельсінкський інститут по попередженню злочинності і боротьбі з нею, асоційований з ООН (ХЕІОНІ) у Хельсінкі (Фінляндія); Африканський інститут ООН по попередженню злочинності і поведженню з правопорушниками (ЮНАФРІ) у Кампалі (Уганда). Крім того, в галузі попередження злочинності і кримінального правосуддя з ООН співробітничать три інших установи: Арабський дослідницький і навчальний центр із питань безпеки в Ер-Ріаді (Саудівська Аравія), Австралійський інститут кримінології, який знаходиться в Канберрі, і Міжнародний центр з реформ кримінального законодавства і політики в галузі кримінального правосуддя, який розташований у Ванкувері (Канада).

Зазначені установи, які складають мережу по виконанню Програми в галузі попередження злочинності і кримінального правосуддя служать сполучною ланкою між Організацією Об'єднаних Націй і державами в різних регіонах, розвивають міжрегіональне, регіональне і субрегіональне співробітництво з метою сприяння здійсненню політики ООН у даній сфері і забезпечення того, щоб політика держав не відставала б від діяльності і планів ООН, інформують ООН про недолатки, проблеми і першочергові задачі регіонів і допомагають у реалізації Програми.

Основними функціями інститутів ООН з попередження злочинності і поведженню з правопорушниками є:

- проведення наукових досліджень;
- підготовка і підвищення кваліфікації кадрів національних правоохоронних систем;
- надання технічної допомоги в розробці і здійсненні різних проектів (міжнародних і в окремих державах), а також в інформаційній діяльності в даній області.

Національні кореспонденти ООН у галузі попередження злочинності і кримінального правосуддя призначаються державами-членами з числа провідних спеціалістів. Вони сприяють розвитку зв'язків своїх урядів із секретаріатом і іншими елементами Програми з питань юридичного, наукового і технічного співробітництва, підготовки кадрів, інформації про національне законодавство, правової політики, організації системи кримінального правосуддя, заходів для попередження злочинності і пенітенціарних питань.

Держави-члени повинні надавати підтримку ООН у питаннях розробки і функціонування Глобальної інформаційної мережі з питань злочинності і кримінального правосуддя, яка має на меті сприяння збору, аналізу і поширенню інформації, а також централізації інформації від неурядових організацій і наукових установ у даній сфері. Держави, зокрема, представляють Генеральному секретарю дані про динаміку, структуру і масштаби злочинності і кримінального правосуддя. На основі цієї інформації готуються висновки ООН про тенденції в галузі злочинності, функціонування систем кримінального правосуддя і стратегій з попередження злочинності.

Свій внесок у рішення проблем боротьби зі злочинністю і поведженню з правопорушниками внесли (у рамках своєї компетенції) і такі функціональні комісії Економічної і Соціальної Ради ООН, як Комісія з наркотичних засобів, Комісія з прав людини і Комісія з положення жінок.

Важливу роль відіграє Міжнародна рада за контролю над наркотичними засобами, у компетенцію якої входить контроль за дотриманням зобов'язань державами-учасниками трьох основних розроблених під егідою Організації Об'єднаних Націй договорів у галузі боротьби з незаконним виробництвом і поширенням наркотиків і зловживанням ними - Єдиної конвенції про наркотичні засоби, Конвенції про психотропні речовини і Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обороту наркотичних засобів і психотропних речовин.

Маловідомий такий аспект діяльності Організації Об'єднаних Націй у розглянутій області, як участь миротворчих сил, спрямованих за рішенням Ради Безпеки ООН в окремі держави, для проведення операцій не тільки з підтримки миру, але й охорони правопорядку. Поліцейські формування і спостерігачі брали участь, наприклад, в операціях «блакитних касок» з підтримки миру, які проводилися ООН у Конго, на Кіпрі, у Намібії, Югославії, Камбоджі.

3. Спеціалізовані установи ООН у вирішенні питань міжнародної правоохоронної діяльності.

У рамках своєї компетенції окремими питаннями боротьби зі злочинністю займаються і деякі зі спеціалізованих установ Організації Об'єднаних Націй.

Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО) - одна з найбільш представницьких міжурядових організацій, які мають статус спеціалізованих установ ООН.

Згідно ст. 44 Чикагської Конвенції від 1944 року про міжнародну цивільну авіацію (установчого акту ІКАО) однієї з основних задач цієї організації є розробка принципів і методів, що сприяють безпеці міжнародного повітряного транспорту. Тому велике місце в роботі ІКАО займають питання забезпечення авіаційної безпеки від актів незаконного втручання. Цим питанням присвячені п'ять міжнародно-правових документів, які були розроблені під егідою ІКАО (Конвенція про злочини і деякі інші акти, вчинених на борту повітряних судів від 1963 року, Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних судів від 1970 року, Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації від 1971 року, Протокол про боротьбу з незаконними актами насильства в аеропортах, що обслуговують міжнародну цивільну авіацію, який доповнює Монреальську конвенцію від 1971 року, укладений у 1988 році і Конвенція про маркування пластичних вибухових речовин для цілей їхнього виявлення від 1991 року).

Ще одним аспектом участі ІКАО в міжнародних зусиллях у боротьбі зі злочинністю є діяльність з попередження і припиненню незаконних перевезень наркотиків повітрям.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВОЗ) послідує більш 170 держав, у тому числі Росію, Беларусь і Україну. До даної теми мають безпосереднє відношення наступні комплексні проблеми, які розглядалися різними органами ВОЗ: медико-соціальні аспекти злочинності, в основному злочинності неповнолітніх; етичні і психіатричні питання поведження з ув'язненими й особами, які знаходяться під арештом; медико-соціальні аспекти алкоголізму і наркоманії; проблеми судової медицини і психіатрії.

В останні роки Всесвітня організація охорони здоров'я все більшу увагу приділяє проблемам наркоманії.

Значний внесок Всесвітнього поштового союзу (ВПС) у міжнародну боротьбу зі злочинністю складає діяльність цієї організації в галузі розробки заходів, спрямованих на припинення незаконного пересилання поштою наркотиків.

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) згідно зі своєю програмою діяльності покладає зусилля на рішення проблем, пов'язаних зі зловживанням наркотиками, шляхом сприяння спеціального навчання як складової частини загального процесу виховання. Для цього ЮНЕСКО організує регіональні і субрегіональні семінари для вчителів, готує відповідні аудіовізуальні і друковані матеріали, бере участь у проведенні радіо- і телепрограм, що мають за мету усвідомлення широкою громадськістю проблем наркоманії, а також розробляє методичні рекомендації з оцінки ефективності профілактичного навчання, спрямованого проти зловживання наркотиками.

Не можна не відзначити роль ЮНЕСКО в справі охорони культурних цінностей. Так, 14 листопада 1974 року в рамках цієї організації була прийнята Конвенція про заходи, які спрямовані на заборону і попередження незаконного ввозу, вивозу і передачі права власності на культурні цінності. ЮНЕСКО також відіграла важливу роль у розробці ООН типового договору про попередження злочинів, пов'язаних із зазіханням на культурну спадщину народів у формі рухомих цінностей. При її участі проводяться заходи щодо створення міжнародної служби обміну інформацією для боротьби зі злочинами проти рухомих культурних цінностей і розробляються посібники з питань попередження і розслідування комп'ютерних злочинів.

Міжнародна організація праці (МОП) у якості одного з напрямів своєї діяльності прагне допомогти тим особам найманої праці, у яких виникли проблеми, пов'язані зі зловживанням наркотиками. Зокрема, разом з ВОЗ розглядаються проблеми, які виникають при вживанні наркотиків на робочих місцях. Однак основні зусилля спрямовані на рішення питань професійної реабілітації і ресоціалізації наркоманів.

У деяких комплексних програмах, які проводяться в різних регіонах вирощення наркотиковмісних культур, бере участь Продовольча і сільськогосподарська Організація Об'єднаних Націй (ФАО). Зокрема, ФАО займається сільськогосподарськими аспектами допомоги фермерам у справі ефективної заміни плантацій опійного маку, індійської коноплі, кокаїнового куща і подібних їм рослин соціально корисними культурами. Крім цього, ФАО досліджує проблеми використання космічних супутників для виявлення незаконних посівів наркотиковмісних культур.

У діяльності Міжнародної морської організації (ІМО) можна виділити два аспекти, пов'язаних з попередженням злочинності і боротьби з нею:

1) розробка заходів, спрямованих на припинення незаконного перевезення наркотиків морським транспортом (слід зазначити розроблені в ІМО разом з Радою митного співробітництва рекомендації про запобігання контрабандного провозу наркотиків на судах, зайнятих у міжнародній торгівлі);

2) розгляд питань боротьби з незаконними актами проти безпеки морського судноплавства (під егідою ІМО були розроблені Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства, і Протокол про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки стаціонарних платформ, розташованих на континентальному шельфі).

Таким чином, необхідно зробити висновок, що Організації Об'єднаних Націй належить значна роль у розробці правових основ співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю. Ця універсальна міжурядова організація стала загальноновизнаним центром, що організує і координує міжнародні зусилля в галузі запобігання злочинності, боротьби з нею і пошкодженню з правопорушниками.

4. Поліція ООН як провідний суб'єкт правоохоронної діяльності.

У перших операціях Організації Об'єднаних Націй з підтримання миру «Орган ООН за спостереженням за виконанням умов перемир'я», «Група військових спостерігачів ООН в Індії й Пакистані», «Перші надзвичайні збройні сили ООН» правоохоронний компонент як структурний елемент місії був відсутній. Дана обставина пояснювалася, насамперед, міждержавним характером конфлікту, внаслідок чого основу місії становив військовий компонент. Однак необхідність вирішення питання охорони правопорядку в зоні роз'яснення конфліктуючих сторін актуалізувала проблему функціонування збройних сил як суб'єкта правоохоронної діяльності. За умови повного розбросання сторін-учасниць конфлікту залучення військових підрозділів для охорони правопорядку в ряді випадків є виправданим (наприклад, у період проведення виборів, при розподілі гуманітарної допомоги тощо). Однак будь-які спроби з боку військовослужбовців самостійно здійснити затримку правопорушників із числа місцевих жителів украй небажані, оскільки виконання військовослужбовцями невластивих їм поліцейських функцій чревате порушенням принципу неупередженості й може віддалити їх від місцевого населення. Крім того, виконання завдань правоохоронного характеру потребує від виконавців спеціальної підготовки. Не випадково підрозділи військової поліції шведського контингенту «Перших надзвичайних збройних сил ООН» формувалися з призовників на військову службу з числа працівників поліції. Залучення особового складу Багатонаціональних сил у Косово до виконання завдань з підтримання правопорядку носило тимчасовий і винятковий характер. З розгортанням у зоні відповідальності місії підрозділів Цивільної поліції ООН ця функція була негайно передана останній.

Наступна діяльність ООН з підтримання і відновлення миру, спрямована на врегулювання міждержавних конфліктів, виявила потребу в наявності в структурі місій спеціальних формувань, відповідальних за підтримку правопорядку.

У місії ООН у Західній Новій Гвінеї, «Сили безпеки ООН у Західній Новій Гвінеї», проведеної в період з жовтня 1962 по квітень 1963 рр., міжнародне співтовариство взяло на себе керівництво місцевими правоохоронними органами, запросивши до участі в операції англійських і філіппінських поліцейських. У ході проведеної в 1960 - 1964 рр. «Операції ООН у Конго» на поліцейські контингенти з Гани й Нігерії було покладено забезпечення правопорядку в країні перебування. Поява терміну «Цивільна поліція ООН» (UNCIVPOL) пов'язано з розгортанням в 1964 році у ході операції з підтримання миру на Кіпрі («Сили ООН з підтримання миру на Кіпрі») міжнародних поліцейських формувань чисельністю 175 чоловік. Зміна військово-політичного балансу у світі в другій половині 80-х рр. XX століття обумовило виникнення ряду міждержавних конфліктів, врегулювання яких стало неможливим без участі міжнародних правоохоронних сил в особі Цивільної поліції ООН. Переломним моментом в історії операцій з підтримання миру ООН вважається операція в Намібії - «Група ООН по наданню допомоги в перехідний період» (ЮНТАГ), коли на перший план діяльності з відновлення миру в регіоні вийшли питання невійськового характеру. Саме в цій місії (квітень 1989 р. - березень 1990 р.) був уперше розгорнутий великий контингент міжнародних поліцейських спостерігачів (1500 чіл.). Всі наступні широкомасштабні операції ООН з підтримання миру, в Алголі (1991-1995 рр.), Сальвадорі (1991-1995 рр.), Західній Сахарі (з 1991 р.), Камбоджі (1991-1993 рр.), Мозамбіку (1992-1994 рр.), колишній Югославії (з 1992 рр.), Сомалі (1993 - 1995 рр.), Руанді (1993-1996 рр.), Гаїті (1993-1999 рр.), Сьєрра-Леоне (з 1999 рр.) - не проводилися без участі Цивільної поліції ООН. 1999 рік ознаменувався початком нового етапу в історії Цивільної поліції ООН, коли в операціях у Східному Тиморі й Косово міжнародне співтовариство взяло на себе відповідальність за забезпечення внутрішньої безпеки, наділивши персонал міжнародної поліції необхідним обсягом правозастосовних повноважень.

Підрозділи Цивільної поліції, що беруть участь у діяльності з підтримання й відновлення миру, можуть бути інституційного, неінституційного й змішаного типу.

До поліцейських формувань інституційного типу варто віднести, у першу чергу, Цивільну поліцію ООН, ОБСЄ і ЄС.

Цивільна поліція ООН. Провідним суб'єктом правоохоронної діяльності місії Організації Об'єднаних Націй з підтримання миру є, як правило, Цивільна поліція ООН.

В офіційних документах центральних органів ООН відсутня дефініція поняття «Цивільна поліція». Документи НАТО визначають Цивільну Поліцію ООН як утворену й фінансовану Організацією Об'єднаних Націй поліцейське моніторингове формування, до складу якого входять спрямовані своїми національними урядами діючі й звільнені у відставку працівники поліції. Постійно діюча інструкція Міжнародних поліцейських сил спеціального призначення (місія ООН у Боснії й Герцеговині) у редакції від 25 березня 2000 року характеризує дані сили як поліцейський компонент місії ООН, персонал якого складається з професійних працівників поліції країн-членів Організації Об'єднаних Націй. Аналогічне визначення Цивільної Поліції ООН дає й інструкція Міжнародних поліцейських сил спеціального призначення в редакціях від 28 січня 1998 року, 17 травня 1997 року і 1 січня 1995 року. Наведені вище визначення характеризують лише організаційні аспекти діяльності Цивільної поліції - комплектування й фінансування. Персонал Цивільної поліції може комплексуватися громадянами держав, що не є членами ООН.

Правоохоронний компонент присутній далеко не в кожній операції з підтримання миру. Рада Безпеки ООН може ухвалити рішення щодо включення підрозділів Цивільної поліції до складу місії на користь миру, якщо:

1) міжнародному миру й безпеці нависла безпосередня загроза:

- відсутність в країні перебування органів виконавчої влади (наприклад, Східний Тимор, Косово);

- відсутність у зоні конфлікту функціонуючих правоохоронних органів (наприклад, Камбоджа, Конго);

- масові порушення міжнародних стандартів в області прав людини в діяльності місцевих правоохоронних органів (наприклад, Руанда, Хорватія);

2) для врегулювання конфлікту, що представляє загрозу міжнародному миру й безпеці, необхідно:

- забезпечити здійснення міжнародного контролю за проведенням вільних і демократичних виборів (наприклад, Намібія);

- реформувати існуючу систему судових і правоохоронних органів країни перебування (наприклад, Боснія й Герцеговина, Гаїті);

- забезпечити охорону правопорядку в межах зони поділу ворогуючих сторін (наприклад, Кіпр);
3) це буде сприяти запобіганню виникнення або локалізації вже існуючого конфлікту, що представляє загрозу міжнародному миру й безпеці (наприклад, Македонія) тощо.

Досвід діяльності ООН з підтримання й відновлення миру свідчить, що участь підрозділів Цивільної поліції характерно, як правило, для багатofункціональних операцій з підтримання миру, направлених на врегулювання міждержавних конфліктів. Традиційно основною функцією Цивільної поліції ООН є моніторинг діяльності поліції країни перебування місії. При цьому особлива увага приділяється питанням захисту прав людини. У цей час об'єктом моніторингу все частіше стають і інші судові й правоохоронні органи (виправні установи, суди, прокуратура тощо). У ряді випадків Цивільна поліція ООН може залучатися й до безпосередньої охорони правопорядку. Крім цього, у ряді місій Цивільна Поліція ООН виконує ряд додаткових функцій, пов'язаних з реформуванням місцевих правоохоронних органів і підготовкою їхнього персоналу, сприянням проведенню виборів, наданням гуманітарної допомоги тощо. У зв'язку із цим можна констатувати трансформацію в 90-і роки XX століття поліцейського компонента операцій з підтримання миру у правоохоронний.

5. Загальні принципи діяльності поліції ООН. Структурні елементи Поліції ООН.

Поліція ООН реалізує свої завдання завдяки:

- сприяння примиренню сторін - учасниць конфлікту;
- здійснення реформування місцевих правоохоронних органів;
- організації професійної підготовки місцевої поліції;
- реєстрації всіх вчинених у зоні відповідальності злочинів і інформування про них вищого керівництва;
- спостереження за виконанням місцевою поліцією своїх службових обов'язків під час затримки, арешту й допиту осіб, обвинувачених у вчиненні злочину;
- здійснення контролю за розслідуванням злочинів у відношенні етнічних, релігійних і інших меншин;
- організації самостійного й спільного з місцевою поліцією патрулювання зони обслуговування;
- проведення власних розслідувань у тих випадках, коли розслідування, проведені місцевими органами слідства, визнані необ'єктивними;

можуть бути віднесені:

- моніторингу стану громадського порядку під час проведення виборів;
- спостереження за проведенням зборів, демонстрацій і маніфестацій;
- відвідування місць ув'язнення й спостереження за умовами утримання ув'язнених;
- здійснення контролю за пересуванням біженців і переміщених осіб;
- надання допомоги міжнародним гуманітарним організаціям і ін.

У ході проведення операцій з підтримання миру були вироблені деякі загальні принципи діяльності Цивільної Поліції ООН. До них

- створення з метою врегулювання конкретного конфлікту (ad hoc) на підставі рішення Ради Безпеки ООН;
- визначення основних параметрів діяльності (створення й ліквідація; обсяг і джерела фінансування; чисельність і принципи комплектування; система керування тощо) Радою Безпеки ООН;
- покладання загального керівництва на Раду Безпеки ООН і безпосереднього - на Генерального секретаря організації;
- підвітність у своїй діяльності спеціальному представникові Генерального секретаря ООН, Генсеківі й Раді Безпеки ООН;
- формування із числа працівників і колишніх працівників правоохоронних органів країн-учасниць операцій з підтримання миру;
- обмеження цілей і завдань службової діяльності рамками мандата, затвердженого Радою Безпеки ООН;
- автономність Цивільної Поліції у частині виконання завдань, визначених мандатом;
- організація службової діяльності відповідно до вимог міжнародних стандартів;
- дотримання нейтралітету, неупередженості й відкритості в службовій діяльності;
- використання сили в мінімально можливій мірі;
- керівництво у своїй діяльності винятково інтересами міжнародної організації, що проводить операцію з підтримання миру;
- наднаціональний характер системи керування;
- поширення на особовий склад Цивільної Поліції привілеїв і імунітетів, передбачених розділами 18 і 19 Конвенції про привілеї й імунітети Організації Об'єднаних Націй 1946 року;
- поширення на приміщення, архіви й інше майно Цивільної поліції привілеїв і імунітетів, передбачених ст.ст. II і III Конвенції про привілеї й імунітети Організації Об'єднаних Націй 1946 року.

На основі аналізу цілей, основних завдань і принципів діяльності Цивільної Поліції ООН можна запропонувати наступну дефініцію «Цивільна поліція ООН» - правоохоронний структурний компонент спрямований на врегулювання конкретного конфлікту операції Організації Об'єднаних Націй, створення, пролонгація й ліквідація, мандат, чисельність, порядок фінансування й комплектування, системи керування й надання звітності який визначається й контролюється Радою Безпеки ООН, а безпосереднє керівництво здійснюється Генеральним секретарем організації.

Підрозділи Цивільної поліції беруть активну участь у переважній більшості сучасних операцій з підтримання миру.

У «класичній» операції з підтримання миру основні структурні елементи Цивільної поліції можуть бути згруповані в оперативний і адміністративний блоки. Оперативний блок містить у собі оперативні центри, підрозділи розслідувань і офіцерів зв'язку, адміністративний - структурі кадрового, адміністративного й тилового забезпечення.

У завдання оперативного центра входить накопичення і обробка інформації про злочини, вчинених у зоні відповідальності місії. Підрозділи розслідування відповідають за здійснення контролю за ходом розслідувань, проведених місцевою поліцією, офіцери зв'язку - за підтримку службових контактів з місцевими правоохоронними органами. Підрозділи кадрового забезпечення вирішують завдання набору, розміщення й початкової підготовки поліцейського персоналу місії. Співробітники адміністративних і тилових служб - питання адміністративного й матеріально-технічного забезпечення діяльності Цивільної Поліції.

Унікальність характеру кожної операції ООН з підтримання й відновлення миру обумовлює й унікальність цілей, завдань і, як наслідок, структури компонента Цивільної поліції. Так, завдання, що вирішувалися Цивільною Поліцією ООН у місії в Хорватії в 1992 - 1996 рр., і, як наслідок, її структура значно відрізняються від завдань і структури Цивільної поліції в Боснії й Герцеговині або в Косово.

Якщо при формуванні Цивільної поліції ООН в операціях з підтримання миру 90-х років передбачалися їхня підпорядкованість спеціальному представникові Генсека ООН і багатонаціональний принцип комплектування підрозділів, то в операції ООН на Кіпрі (60-80-і рр.) загальне керівництво поліцейським компонентом належало командуючому військами ООН, а лінійні підрозділи Цивільної Поліції створювалися за національною ознакою державами-контриб'юторами: Австралією, Австрією, Данією, Новою Зеландією й Швецією.

Як ми вже відзначали, структура Цивільної поліції багато в чому визначається характером її мандата. Завдання підрозділів поліції, що входили до складу операцій з підтримання миру на території колишньої Югославії в 1992-1996 рр., у цілому збігалися із традиційними завданнями Цивільної поліції.

Особливістю структури правоохоронного компонента місії ООН на території Хорватії в 1992-1996 рр. був розвитий структурний елемент, у завдання якого входило надання допомоги міжнародним гуманітарним організаціям шляхом розподілу продовольства й предметів першої необхідності серед місцевого населення.

Стабілізація політичної обстановки в Боснії в 1996-2002 рр. обумовила зміщення акценту в діяльності Цивільної поліції із традиційного, у цілому пасивного, моніторингу стану правопорядку в зоні відповідальності місії на більш активні форми роботи: реформування й підготовки місцевої поліції, а також здійснення контролю за дотриманням прав людини.

Функції оперативного блоку й блоку забезпечення службової діяльності Цивільної Поліції були традиційно зосереджені на завданнях по здійсненню контролю за діяльністю місцевих правоохоронних органів, а також кадрового й матеріально-технічного забезпечення діяльності Цивільної поліції. Разом з тим у зв'язку з різким збільшенням чисельності Цивільної Поліції і специфікою розв'язуваних завдань виникла потреба в посиленні підрозділів, відповідальних за організацію професійної підготовки особового складу Міжнародних поліцейських сил спеціального призначення.

Діяльність служб по реформуванню місцевої поліції була спрямована на вироблення й реалізацію політики по реструктуризації правоохоронних органів Боснії й Герцеговини відповідно до вимог міжнародних стандартів.

До завдань підрозділів з організації професійної підготовки місцевої поліції належало: визначення рівня профпідготовки персоналу місцевої поліції, планування й реалізація програм професійного навчання особового складу місцевої поліції, координація діяльності міжнародних організацій, спрямованої на розвиток матеріально-технічної бази правоохоронних органів Боснії й Герцеговини.

Служба контролю за дотриманням прав людини відповідала за виявлення всіх випадків порушень прав людини працівниками місцевих правоохоронних органів і реагування на них.

Досвід ООН по примусовому вирішенню затяжних конфліктів, типу боснійського, показав, що діяльність Цивільної поліції, спрямована на імплементацію мандата Ради Безпеки, повинна забезпечуватися примусовими заходами, що передбачають використання збройної сили. У період розгортання операції в Боснії й Герцеговині передбачалося, що завдання силового забезпечення діяльності Цивільної Поліції ООН буде покладена на міжнародний військовий контингент Сил по виконанню угоди, дислокований у зоні відповідальності місії. У період із грудня 1995 по червень 1996 рр., тобто безпосередньо після підписання мирних угод по врегулюванню конфлікту в Боснії, коли військово-політична обстановка в регіоні була як і раніше екстремальною, увага міжнародного співтовариства була сконцентрована на пашіфікації сторін-учасниць конфлікту, у тому числі на питаннях демілітаризації правоохоронних органів. Однак під час стабілізації становища в країні виявлялися протиріччя між працівниками Цивільної Поліції ООН і Силами по виконанню угоди, дислокованих у зоні відповідальності місії у поглядах щодо виконання місцевою поліцією своїх правоохоронних функцій. Становище ускладнювалося відсутністю нормативної бази, що регламентує спільну діяльність Міжнародних поліцейських сил спеціального призначення і Сил по виконанню угоди, дислокованих у зоні відповідальності місії із питань забезпечення внутрішньої безпеки в Боснії й Герцеговині.

Наприклад, відповідно до директиви Сил по виконанню угоди, дислокованих у зоні відповідальності місії від 31 березня 1996 року військове командування багатонаціональних сил не перешкоджає виконанню місцевою поліцією своїх службових обов'язків. Разом з тим керівництво військових підрозділів було вповноважено самостійно визначати чисельність поліцейського персоналу, що виділяється для забезпечення громадського порядку в межах так названої Зони поділу сторін. Не будучи фахівцями в області охорони правопорядку й будучи незабезпеченими відповідними нормативними документами, військове командування часто доволіно трактувало свої повноваження, у результаті чого мали місце випадки необґрунтованого, на думку Міжнародних поліцейських сил спеціального призначення, роззброювання працівників місцевої поліції.

У результаті серед командного складу Цивільної Поліції почалося формуватися переконання, що діяльність Цивільної поліції в умовах місії з підтримання миру повинна опиратися на силову підтримку професійних військових поліцейських формувань. Аналогічні погляди були висловлені в січні 1998 року членом Сенату США від штату Мічиган Р. Левиним, що заявив, що міжнародний військовий контингент у Боснії повинен бути замінений спеціальними поліцейськими силами.

Перша повномасштабна спроба силового забезпечення миротворчої діяльності Цивільної Поліції власними силами примусу була розпочата в містіях ООН у Косово й Східному Тиморі, де в 2000 році були розгорнуті 12 підрозділів Спеціальної поліції.

Перед правоохоронним компонентом місії в Косово резолюцією Ради Безпеки ООН 1244 (1999) були поставлені два основні завдання: охорона правопорядку в регіоні й створення професійної поліції із числа місцевих жителів. Особливістю даної операції є те, що завдання примусу до імплементації мандата Цивільної поліції реалізовувалося власними поліцейськими формуваннями військового типу.

На підрозділі оперативного блоку покладено функції підтримання правопорядку в зоні відповідальності місії (Цивільна Поліція ООН і прикордонна поліція), а також силового забезпечення цієї діяльності (спеціальна поліція). Служби планування й реформування місцевої поліції визначають основні напрямки будівництва правоохоронних органів країни перебування. Підрозділи адміністративного забезпечення вирішують питання кадрового й матеріально-технічного забезпечення діяльності Цивільної Поліції ООН.

У діяльності правоохоронного компонента місії планувалося послідовне проходження декількох стадій розвитку (трьох, відповідно до плану Генерального Секретаря ООН від 12 липня 1999 року, і п'яти, відповідно до Стратегічного плану проведення операції керівництва місії).

На першій стадії, стадії становлення місії, відповідальність за стан правопорядку покладеться на міжнародний військовий контингент. Підрозділи Цивільної поліції ООН здійснюють консультування відповідних структур з питань підтримки громадського порядку. Безпека установ ООН забезпечується підрозділами Спеціальної поліції. Друга фаза характеризується наданням правоохоронних функцій підрозділам Цивільної Поліції ООН. Співробітники Цивільної поліції забезпечують правопорядок у Косово. Особовий склад Цивільної Поліції ООН використовує у своїй діяльності вогнепальну табельну зброю й спеціальні засоби. Прикордонна поліція відповідає за функціонування пропускних пунктів на кордонах Косово. Силове забезпечення діяльності Цивільної поліції й охорона установ місії покладеться на Спеціальну поліцію Цивільної Поліції, що відповідає й за припинення масових безпорядків. Одночасно починається формування місцевої поліції, Поліцейської служби Косово, і професійне навчання її персоналу. На третій стадії відповідальність за охорону правопорядку несе Цивільна поліція ООН. На четвертій стадії відбувається процес поступової передачі поліцейських функцій від Цивільної Поліції ООН Поліцейській службі Косово. На п'ятій стадії завдання охорони правопорядку остаточно покладеться на Поліцейську службу Косово. Підрозділи Цивільної поліції концентрують свої зусилля на підготовці, консультуванні й моніторингу службової діяльності поліцейських сил Косово. Спеціальна поліція Цивільної Поліції як і раніше забезпечує силову підтримку миротворчих зусиль місії.

6. Основні форми діяльності по підтриманню міжнародного миру й безпеки.

Тенденцією сучасного етапу діяльності міжнародного співтовариства з підтримання або відновлення миру є підвищення ролі регіональних організацій, у першу чергу європейських, у справі врегулювання локальних конфліктів. Так, Європейський союз до кінця 2003 року підготував 5 тисяч працівників поліції для участі в операціях на користь миру, причому 1000 чоловік з них входили до складу так званих Сил швидкого реагування. Крім поліцейських спостерігачів, були створені формування Спеціальної поліції, Європейського об'єднаного поліцейського з'єднання (European Integrated Police Unit). 1 січня 2003 року, із санкції Ради Безпеки ООН (резолюція 1396 від 5 березня 2002 року) ЄС розгорнув на території Боснії Поліцейську місію Європейського Союзу, що замінила Міжнародні поліцейські сили спеціального призначення ООН. До складу нового міжнародного поліцейського формування чисельністю 500 чоловік входять 4 держави, що не входять до складу Євросоюзу.

Прикладом підрозділів Цивільної поліції неінституційного типу може послужити підрозділ, створений із представників поліції Туреччини, Республіки Хорватії й Республіки Боснії й Герцеговини, призначений для забезпечення операції по масовому поверненню біженців - вихідців із північно-західної Боснії восени 1995 року.

Правовою основою діяльності підрозділу, що носить офіційну назву «Спільних сил поліції», був «Протокол про імплементацію угоди щодо місії доброї волі й Спільних сил поліції в рамках операції «Повернення» (далі - Протокол), підписаний міністрами внутрішніх справ Туреччини, Хорватії й Боснії й Герцеговини 24 листопада 1995 року у Загребі.

Згідно п. А (І) Протоколу Спільних сил поліції, чисельність яких була визначена в 200 чоловік, формувалася із числа співробітників патрульно-постової служби поліції Боснії й Герцеговини – 50 % (100 чоловік), Хорватії – 25 % (50 чоловік) і Туреччини – 25 % (50 чоловік).

З метою забезпечення керівництва діяльністю Спільних сил поліції створювався об'єднаний штаб із двох представників МВС Боснії й Герцеговини й по одному представнику від Хорватії й Туреччини. На чолі підрозділу був громадянин Боснії й Герцеговини. Двоє його заступників, громадяни Хорватії й Туреччини, одночасно були командирами відповідних національних контингентів. При цьому загальне керівництво операцією здійснювалося так названим «Радою послів», до складу якого, згідно п. І.ІІ Протоколу, входило по два представники від кожної зі сторін. До складу підрозділу міг бути включений також технічний персонал із числа громадян країн перебування, а також держав, що підписали Протокол.

Територіально діяльність підрозділу була обмежена кордонами громади Велика Кладуша (північно-західна Боснія). У зоні відповідальності Спільних сил поліції заборонялася дислокація підрозділів регулярної армії Боснії й Герцеговини, за винятком прикордонної охорони. Строк діяльності підрозділу Спільної поліції обмежувався або фактологічно - поверненням більшості біженців, або темпорально - шістьма місяцями від дня підписання Протоколу.

У своїй службовій діяльності Спільні сили поліції керувалися законодавством Республіки Боснія й Герцеговина, включаючи нормативні акти Уна-Санського кантону й громад, що входять до його складу. Особовий склад підрозділу, відповідно до вимог глави ІІІ Протоколу, повинний був утримуватися від дій, що ставлять під сумнів його неупередженість.

Співробітники турецького контингенту в період транзитного перебування на території Хорватії користувалися правами й привілеями, передбаченими положеннями Віденської конвенції про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 року. У період перебування на території Боснії й Герцеговини співробітники Спільних сил поліції мали аналогічні привілеї. Особовий склад підрозділу звільнявся від відповідальності за вчинення дрібних правопорушень, допущених під час виконання службових обов'язків. У випадку вчинення працівником Спільних сил поліції злочину всі відомості, що відносяться до події, доповідалися Раді послів для ухвалення рішення про відповідні заходи реагування. При цьому, персонал Спільних сил поліції підлягав юрисдикції винятково власного національного законодавства.

Під час виконання службових обов'язків особовий склад підрозділу використовував свою національну форму й знаки розпізнавання. При цьому носіння спеціальних шевронів, що позначають приналежність до Спільних сил поліції, було обов'язковим. Співробітникам Спільних сил поліції дозволялося носіння табельної зброї й спеціальних засобів. Застосування табельної зброї дозволялося тільки у виняткових випадках, а також з метою самооборони.

У Протоколі були відсутні чіткі положення щодо мандата підрозділу Спільних сил поліції. Згідно п. V.19, персонал Спільних сил поліції повинний був здійснювати моніторинг діяльності правоохоронних органів Боснії й Герцеговини в ході розслідування ними злочинів і правопорушень, зокрема при опитуванні свідків і збиранні речових доказів. Члени хорватського й турецького контингентів за вказівкою керівництва могли бути присутніми при проведенні місцевою поліцією допитів. Керівництво Спільних сил поліції повинно було невідкладно інформувати Радю послів про всі виявлені випадки вчинення злочинів, включаючи порушення прав людини. В обов'язку Спільних сил поліції входило також здійснення патрульно-постової служби. При цьому до складу патруля обов'язково повинен був входити, в крайній мірі, один працівник поліції Боснії й Герцеговини.

Аналіз Протоколу показує, що при плануванні операції «Повернення» аналогом Спільних сил поліції була Цивільна поліція Організації Об'єднаних Націй. При цьому не було враховано ряд негативних моментів, що зустрічаються в діяльності Цивільної Поліції ООН. Основним недоліком Протоколу є відсутність чіткого сформульованого мандата Спільних сил поліції. Крім цього, не був передбачений механізм забезпечення законності в діяльності місцевої поліції, заходи впливу на співробітників місцевої поліції, що допускає порушення прав людини. У документі були відсутні положення, що гарантують свободу пересування персоналу Спільних сил поліції. У підрозділі бракувало сил і засобів, обов'язкових для проведення власних розслідувань. Персонал Спільних сил поліції не пройшов підготовку, необхідну для виконання поставлених перед ним завдань. Особовий склад не був орієнтований на координацію своєї діяльності з діями підрозділів Цивільної поліції ООН, дислокованих у зоні відповідальності Спільних сил поліції, що виконували аналогічні функції.

Як результат, ефективність діяльності підрозділу Спільних сил поліції виявилася досить низкою. Персонал Спільних сил поліції не зміг повністю запобігти зловживанням з боку місцевої поліції, створити атмосферу довіри до органів влади, без чого масове повернення політичних біженців було неможливим. В остаточному підсумку, персонал Спільних сил поліції втратив підтримку у місцевого населення, що вкрай затрудняло досягти поставлених операцією цілей.

З березня 1994 року на території міста Хеврон (Західний берег ріки Йордан) діє міжнародна місія неінституційного типу «Тимчасова міжнародна присутність у місті Хеврон», ядром якої є правоохоронний компонент. Держави-контриб'ютери операції - Данія, Італія, Норвегія, Туреччина, Швейцарія й Швеція. Операція відноситься до розряду моніторингових: поліцейські спостерігачі не мають правозастосовні повноваження. Правовою базою операції є: резолюція Ради Безпеки ООН 904 (1994), Угода між Організацією Звільнення Палестини й Ізраїлем від 31 березня 1994 року, Тимчасова угода про Західний берег ріки Йордан і секторі Газа від 28 вересня 1995 року, п. 10 ст. VII «Загальні провідні вказівки по місту Хеврон», Протокол про вивід військ з міста Хеврон від 9 травня 1996 року, Угода про Тимчасову міжнародну присутність у місті Хеврон від 21 січня 1997 року тощо. Діяльність місії ґрунтується на традиційних для операцій з підтримання миру ООН принципах згоди сторін-учасниць конфлікту, безпристрасності й нейтралітету, мінімального використання сили тощо. На відміну від аналогічних операцій ООН у своїй діяльності місія не дотримується принципу прозорості: всі службові документи носять закритий характер. Фінансування операції здійснюється за рахунок держав-контриб'юторів.

Миротворча діяльність знає приклади підрозділів Цивільної поліції змішаного, інституційного й неінституційного типу. Так, у період з початку липня 1994 по 15 жовтня 1996 рр. у південно-боснійському місті Мостар під егідою Західноєвропейського союзу діяв специфічний підрозділ чисельністю 182 чоловік, сформований із працівників поліції держав ЗЕС, нейтральних країн (Австрії, Фінляндії, Швеції), а також хорватських і мусульманського державних утворень на території Боснії й Герцеговини, у завдання якого входило забезпечення правопорядку на території міста, що перебувало під керівництвом Європейського союзу. У травні 1997 року під егідою ЗЕС на території Албанії була розгорнута санкціонована резолюцією Ради Безпеки ООН Багатонаціональна консультативна поліцейська група в кількості 23 чоловік. До кінця 2000 року курси інтенсивної професійної підготовки, організовані групою, пройшли 1300 працівників поліції Албанії.